

Necla ÖZTÜRK

**YATIRIM YOLUYLA İKAMET
ETME ve VATANDAŞLIK
KAZANMA**

onikilevha
KURUMSAL YATIRIM VE MENKUL DEĞERLER

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR LİSTESİ	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TEMEL KAVRAMLAR ve YATIRIM PROGRAMLARINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

§1. TEMEL KAVRAMLAR.....	5
I. VATANDAŞ(LIK).....	5
A. TANIM.....	5
B. TARİHÇE.....	9
C. VATANDAŞLIK KAZANMA YOLLARI.....	13
1. Geleneksel Vatandaşlık Kazanma Yolları	14
a. Doğumla Kazanılan Vatandaşlık (Aslı / Aslen Kazanılan Vatandaşlık)	14
b. Sonradan Kazanılan Vatandaşlık (Mükteseben/ Doğumdan Sonra Kazanılan Vatandaşlık).....	16

2. Yatırım Yoluyla Kazanılan Vatandaşlık (Yatırım Vatandaşlığı / Ekonomik Vatandaşlık)	18
II. YATIRIM.....	19
A. TANIM.....	19
1. Genel Anlamda Yatırım	19
2. Ekonomik Anlamda Yatırım.....	20
B. TÜRLERİ.....	21
1. İktisadî (Üretim Amaçlı / Reel) Yatırım.....	22
2. Finansal (Mali) Yatırımlar	22
C. YATIRIM MODELLERİ/ARAÇLARI.....	23
1. Özel Sektör Yatırımları	23
a. Yerel İşletmelere Yatırım.....	23
b. Taşınmaz Mal / Konut Satın Alma	25
2. Kamu Yatırımları.....	26
a. Nakit Ödeme / Bağış.....	26
b. Sıfır veya Düşük Faizli Devlet Tahvili Satın Alma	27
c. Düzenli Devlet Tahvilleri	28
III. İKAMET / İKAMET İZİNİ.....	28
A. TANIM.....	28
B. TÜRLERİ.....	30
C. İKAMET ve VATANDAŞLIK İLİŞKİSİ.....	32
§2. YATIRIM PROGRAMLARIN TANIMI – TÜRLERİ –	
ORTAYA ÇIKIŞI ve AMACI	34
I. YATIRIM PROGRAMLARININ TANIMI ve TÜRLERİ.....	34
A. AKTİF YATIRIM PROGRAMLARI.....	35
B. PASİF YATIRIM PROGRAMLARI.....	36
1. Yatırım Yoluyla İkamet İzni Veren Programlar	37
2. Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanma Programları	38
a. İkamet Koşullu Programlar	39
b. İkamet Koşulu Aranmayan Programlar.....	39
c. Hibrit (İkamet ve Vatandaşlık) Programlar.....	40

3. Yatırım Programlarının Farkları	40
II. YATIRIM PROGRAMLARININ ORTAYA ÇIKIŞI	41
III. YATIRIM PROGRAMLARININ AMACI	44
§3. YATIRIM PROGRAMLARININ OLUMLU ve OLUMSUZ YÖNLERİ	45
I. YATIRIM PROGRAMLARININ OLUMLU YÖNLERİ	46
A. PROGRAMI UYGULAYAN ÜLKE AÇISINDAN	46
B. PROGRAMA BAŞVURAN KİŞİ AÇISINDAN	46
1. Ülkeler Arasında Geçiş Kolaylığı / Hareketlilik	46
2. İstikrar ve Güven Ortamı Sağlaması ve Gizlilik	47
3. İş ve Vergi Avantajları	49
4. Göç Kısıtlamalarını Bertaraf Etmek	49
II. YATIRIM PROGRAMLARININ OLUMSUZ YÖNLERİ	50
A. HUKUKÎ SAKINCALAR	50
1. Ceza Hukuku Açısından	50
2. Vergi Hukuku Açısından	51
3. Kamu Güvenliği Zaafiyeti	52
B. SİYASÎ SAKINCALAR	54
1. Diğer Devletlerin Etkilenmesi	54
2. Nüfusa ve Siyasete Olumsuz Etkisi	55
C. EKONOMİK SAKINCALAR	55
D. SOSYAL / ETİK SAKINCALAR	57
1. Fırsat Eşitsizliği	57
2. Vatandaşlığın Metalaştırılması / Değersizleştirilmesi	58
§4. YATIRIM PROGRAMLARI KONUSUNDA DOKTRİNDE ORTAYA ATILAN GÖRÜŞLER	60
I. YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANDIRMA PROGRAMLARI LEHİNE GÖRÜŞ ve BU GÖRÜŞE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER	60
A. LEHE GÖRÜŞLER	60
B. LEHE GÖRÜŞLERE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER	65

II. YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANILMASI ALEYHİNE GÖRÜŞ ve BU GÖRÜŞE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER.....	67
A. ALEYHE GÖRÜŞLER.....	67
B. ALEYHE GÖRÜŞE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER	70
§5. YATIRIM PROGRAMLARININ SONUÇLARI.....	71
I. EKONOMİK SONUÇLAR.....	71
A. YABANCI YATIRIM AÇISINDAN	71
B. VERGİ GELİRİ AÇISINDAN.....	72
C. İSTİHDAM YARATMA AÇISINDAN.....	72
D. EMLAK SEKTÖRÜ ÜZERİNDEKİ SONUÇLAR.....	73
II. SOSYAL SONUÇLAR.....	74
A. YEREL HALKIN KONUT SEKTÖRÜNDEKİ MAĞDURİYETİ.....	74
B. AYRIMCILIK ve EŞİTSİZLİK AÇISINDAN.....	74
III. SİYASÎ SONUÇLAR.....	75
§6. YATIRIM PROGRAMLARINA İLİŞKİN BAZI VERİLER ve BU PROGRAMLAR ÜZERİNDE COVID-19 ETKİSİ	75
I. YATIRIM PROGRAMLARINA İLİŞKİN BAZI VERİLER	75
II. YATIRIM PROGRAMLARINDA COVID-19 ETKİSİ	78

İKİNCİ BÖLÜM

YATIRIM PROGRAMLARINI UYGULAYAN BAZI ÜLKE ÖRNEKLERİ ve TÜRK HUKUKUNDA YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANILMASI

§1. YATIRIM PROGRAMLARINI UYGULAYAN BAZI ÜLKE ÖRNEKLERİ	81
I. YATIRIM YOLUYLA İKAMET İZİNİ VEREN ÜLKELER.....	82
A. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ (ABD).....	82

B. AVUSTRALYA.....	88
C. BİRLEŞİK KRALLIK	90
D. HOLLANDA	93
E. HONG KONG.....	94
F. KANADA	95
G. PORTEKİZ	98
II. YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANDIRAN ÜLKELER.....	100
A. ANTIGUA ve BARBUDA.....	101
B. AVUSTURYA	102
C. DOMİNİKA	106
D. KARADAĞ	106
E. KUZEY MAKEDONYA	108
F. MALTA	108
G. ST. KITTS ve NEVIS.....	109
III. HİBRİT PROGRAM UYGULAYAN ÜLKELER.....	111
A. BULGARİSTAN	112
B. MALTA	113
§2. TÜRK HUKUKUNDA YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANMA.....	121
I. TÜRK HUKUKUNDA VATANDAŞLIK.....	121
A. TANIM.....	121
B. VATANDAŞLIK KAZANMA YOLLARI.....	122
1. Geleneksel Vatandaşlık Kazanma Yolları	123
a. Doğumla Kazanılan Vatandaşlık.....	123
aa. Doğumla Vatandaşlık Kazanma Yolları.....	124
aaa. Kan (Soybağı / Ius Sanguinis) Esası.....	124
bbb. Doğum Yeri (Toprak / Ius Soli) Esası.....	124
bb. Türk Hukukunda Benimsenen Sistem	125
b. Sonradan Kazanılan Vatandaşlık.....	125
aa. Sonradan Vatandaşlığın Kazanılması Yolları	126
bb. Sonradan Kazanılan Vatandaşlığın Sonuçları	129

2. Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanılması.....	132
II. TÜRK HUKUKUNDA YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANMAYA İLİŞKİN DÜZENLEMENİN TARİHÇESİ.....	133
A. CUMHURİYETİN İLÂNINDAN ÖNCEKİ DÖNEM.....	133
B. CUMHURİYETİN İLÂNINDAN SONRAKİ DÖNEM.....	134
1. 1312 SAYILI TÜRK VATANDAŞLIĞI KANUNU	134
2. 403 SAYILI TÜRK VATANDAŞLIĞI KANUNU	136
3. 5901 SAYILI TÜRK VATANDAŞLIĞI KANUNU DÖNEMİ.....	138
a. 2009 Yılındaki Düzenleme	138
b. 2016 Yılında Yapılan Değişiklik.....	139
c. 2017 Yılında Yapılan Değişiklikler.....	141
aa. 12.01.2017 Tarihli Değişiklik.....	141
bb. 05.05.2017 Tarihli Değişiklik.....	142
d. 2018 Yılında Yapılan Değişiklikler.....	143
aa. 19.09.2018 Tarihli Değişiklik.....	143
bb. 07.12.2018 Tarihli Değişiklik.....	145
e. 2022 Yılında Yapılan Değişiklikler	145
aa. 06.01.2022 Tarihli Değişiklik	145
bb. 13.05.2022 Tarihli Değişiklik.....	147
III. TÜRK POZİTİF HUKUKUNDA YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANMA - İLKELER ve UYGULAMADA KARŞILAŞILABİLECEK SORUNLAR.....	147
A. TÜRK POZİTİF HUKUKUNDA YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANMA.....	147
1. POZİTİF DÜZENLEME.....	147
2. KOŞULLAR.....	149
a. Yatırım Türü/Aracı ve Yatırım Tutarına İlişkin Koşullar.....	149
aa. Sabit Sermaye Yatırımı.....	150
bb. Taşınmaz Mal Satın Alma veya Taşınmaz Satış Vaadi Sözleşmesi Yapma.....	151

cc. İstihdam Yaratma	154
dd. Mevduat Hesabı Açma.....	155
ee. Devlet Borçlanma Araçları.....	155
ff. Gayrimenkul Yatırım Fonu veya Girişim Sermayesi Fonu Katılma Payı.....	156
gg. Bireysel Emeklilik Fonları.....	157
b. Süre Koşulu.....	157
c. Diğer Koşullar	159
3. YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANMADA BAŞVURU ÖNCESİ YAPILACAK İŞLEMLER- BAŞVURU ve KARAR MERCİİ	160
a. Başvuru Öncesi Yapılacak İşlemler	160
aa. Uygunluk Belgesi Alınması.....	160
aaa. Sabit Sermaye Yatırımı.....	161
bbb. Taşınmaz Mal Satın Alma veya Taşınmaz Satış Vaadi Sözleşmesi.....	162
ccc. İstihdam Yaratma	165
ddd. Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bankalara Mevduat Hesabı Açma.....	166
eee. Devlet Borçlanma Araçlarına Yatırım Yapma...	168
fff. Gayrimenkul Yatırım Fonu veya Girişim Sermayesi Yatırım Fonu Katılma Payı Alma.....	169
ggg. Belirli Fonlara ve Bireysel Emeklilik Sistemine Dahil Olma	170
bb. Kısa Dönem İkamet İzni Alınması.....	172
b. Başvuru ve Karar Mercii.....	173
c. Yatırım Yoluyla Vatandaşlık Kazanabilecek Kişiler	174
B. YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANMANIN VATANDAŞLIK HUKUKUNA İLİŞKİN BAZI İLKELER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	175
1. KANUNİLİK İLKESİ	175
2. DEVLETİN MAHFUZ YETKİSİ	178
3. VATANDAŞLIĞIN GERÇEKLİĞİ İLKESİ.....	180
4. KİŞİSELLİK ve TÂBİİYETİN BİRLİĞİ İLKELERİ.....	183

C. UYGULAMADA KARŞILAŞILABİLECEK SORUNLAR... 185	
1. Taşınmaz Mal Satımında Karşılaşılabilecek Sorunlar	185
2. Süre Koşulunun İhlaline İlişkin Sorunlar	187
3. Türk Vatandaşlığını Kaybeden veya Seçme Hakkını Kullanmak Suretiyle Türk Vatandaşlığından Çıkan Kişilerin Yatırım Yapması.....	188
D. YATIRIM YOLUYLA VATANDAŞLIK KAZANDIRMANIN TÜRK EKONOMİSİNE KATKISI....	189
SONUÇ ve ÖNERİLERİMİZ	191
KAYNAKÇA	199
TABLO I.....	215
TABLO II.....	225
TABLO III.....	231
TABLO IV	233
TABLO V	239
EKLER.....	241